

Rom volt, rommá lesz...?

Általános vélekedés, hogy a romokat nem kell szigetelni, elég például a csapadékvíz-elvezetés megoldása. Cikkünkben épp az ellenkezőjét igyekszünk példákkal is alátámasztani.

A Kárpát-medencében igen sok építészeti-történeti emlék csak rom formájában maradt ránk. Tulajdonképpen az épített örökség minden olyan eleme ebbe a kategóriába sorolható, amely elszennvedett sérülései miatt diszfunkcionálissá vált, attól függetlenül, hogy maga a rom a földfelszín felett vagy alatt található meg, és csak régészeti módszerekkel hozható a felszínre. Általános elvárás, hogy minél több feltárt építészeti emléket rekonstruáljanak, így a laikusok számára is könnyebbé válhat az eredeti épület helyiségeinek kapcsolati és szerkezeti megértése. A feltárt falmaradványokat a feltárás helyén kell konzerválni, kiegészíteni és a felszín feletti épített környezettel harmonikusan bemutatni. A falazatot lezáró koronát általában olyan módon alakítják ki, hogy a fal-korona tetejéről vagy a helyreállított falazat oldaláról a csapadékvíz akadálytalanul le tudjon folyni. Ennek hiányában a konzervált részek állagromlása idő előtt bekövetkezik.

Falkoronák a szegedi vártemplom épülő részleges rekonstrukciója során

Csapadékvíz lefolyásában korlátozott korabeli falazat felületi védelem nélkül a szegedi vár falánál

Kiépítés előtt lévő csapadékvíz-elvezetés a szegedi vártemplom ásatási területén

Szétfagyott téglafalazat a gyulai és az erdődi vár rekonstrukciójánál

A talajszint alatti épületrészek a külső környezeti hatásoktól viszonylag védettek: nem éri őket extrém, gyorsan változó hőmérséklet, a talaj- és ezzel együtt a szerkezetek nedvességtartalma is igen lassan változik, nincs gyors párolgás és 1 méteres mélységtől lefelé a fagyhatás is korlátozott.

KÁROSÍTÓ HATÁSOK

A feltárt és bemutatásra kerülő maradványokat azonban a talajfelszín felett a tönkremenet felépítmények hiánya miatt a következő károsító hatások érhetik:

- gyorsan változó nedvességhatások, például csapóeső
- száradási folyamatok, amelyek a talajban lévő sóoldatok vándorlásával és kikristályosodásával járnak együtt
- hidratációs folyamatok, amelyeket a felületeken kikristályosodó sók kristályszerkezetének megváltozása okoz
- extrém gyors hőmérséklet-változás, fagyhatás
- a Nap ultraibolya sugárzása
- légszennyezés.

ROMOT SZIGETELNI? IGEN!

Általános vélekedés, hogy a romokat nem kell szigetelni, és ezt nemcsak a régészeti módszerekkel feltárt emlékekre tekintik

igaznak, hanem a talajfelszín feletti sérült épületrészekre is. Elegendőnek gondolják a legminimálisabb intézkedéseket, például a csapadékvíz-elvezetés megoldását. E vélekedést azonban hibásnak tekinthetjük.

Abban az esetben, ha a rekonstrukció nem részleges, hanem a teljes épületre kiterjed, különös gondossággal kell eljárni az anyagválasztás kérdésében. Ilyenkor, az általánosan elterjedt vélekedéstől eltérően, szükséges a romok kapillárisan felszívódó nedvesség elleni szigetelése és a felületek védelme, például hidrofobizálással.

Külön kategóriát jelentenek a felszín feletti romemlékekbe integrált modern épületek, amelyek kutatási és kiállítóterek is egyben. Természetesen, ha az eredeti falakat szigeteletlenül integráljuk a modern épületrészbe, a kiállítóterek nem minden vonatkozásában teljesítik a műtárgyvédelmi feltételeket, így nedvességre érzékeny tárgyak bemutatására (pl. csőrégészeti kiállítás) ugyan alkalmasak, de a festmények és egyéb nedvességhatásokra érzékeny műtárgyak bemutatására már csak korlátozottan vehetők igénybe.

A fentiekre jó példa a szegedi vár rekonstrukciója, melynek keretében a megmaradt

A kiállítási körülményekre kevésbé érzékeny csőrévészeti kiállítás a szigeteteletlen szegedi várban, amelynek falán sókiválások láthatók

Régi és az új kapcsolata a szegedi várban

Előtérben az eredeti, védtelen fal, a háttérben a légpórusos, hidrofób habarccsal kifugázott felület

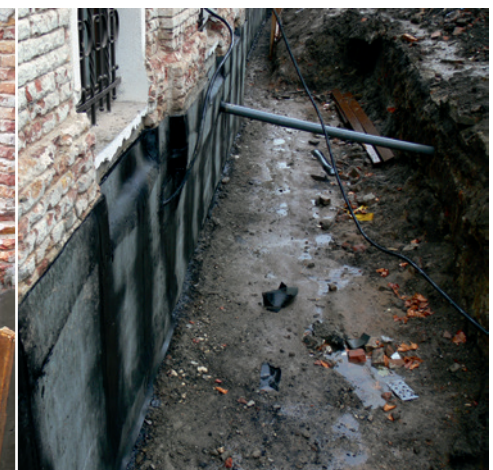
épületrészre új tetőszerkezet került, és egy ablaksornyival megemelték a műemlék-épület magasságát is. A város felőli oldalon újjáépítették a főhomlokzatot, a Tisza felőli oldalon pedig rekonstruálták a régi falakat, és visszaépítették a kapurizalitot.

A rekonstrukciós építkezés egyik legnehezebb feladata a megőrződött régi falrészek és az újjáépített főhomlokzat közötti rész összekapcsolása volt. Az eredeti téglafal-felületeket faszerkezetek, burkolatok kötik össze a modern épületrésszel. A helyeslendő szerkezeti integráció ellenére nem támogatható az a felfogás, hogy az eredeti fal-szerkezetek mindenféle védelem (pl. hidrofobizálás) nélkül töltsék be funkciójukat. Ezt a szerkezetek állagvédelme miatt itt is sürgősen pótolni kellene.

Dér István
épületszigetelő szakmérnök

A szegedi vár „főbejárata” az átépítés után

Ikonkiállítás a békéscsabai Munkácsy Múzeum felújítása során körbe- és kiasott és leszigetelt pincerészában